

RAGINIMAS VEIKTI

IŠSAUGOKIME *naujagimį* KIEKVIENĄ

NEIŠNEŠIOTUKAS
Neišnešiotų naujagimių
asociacija

TARPTAUTINĖ KONFERENCIJA „AUGANTI EUROPA 2025“

Kuriame Europos demografinę ateitį, investuodami
į šeimas ir kiekvieną naują gyvybę

LAPKRIČIO 17-OJI –
Pasaulinė neišnešiotų naujagimių diena

RAGINIMAS VEIKTI

DEMOGRAFINĖ KRIZĖ – GRĖSMĖ EUROPOS IR NACIONALINIAM SAUGUMUI

Europa atsidūrė svarbioje istorinėje kryžkelėje. Demografinė krizė jau nebėra tolimesnė grėsmė – ji kelia **egzistencinį pavojų Europos ir valstybių saugumui**, silpnindama mūsų gerovės, stabilumo ir visuomenės atsparumo pamatus.

Mažėjantis gimstamumas, visuomenės senėjimas ir regionų tuštėjimas yra aiškūs ženklai, bylojantys apie žemyną apėmusią krizę, galinčią smarkiai paveikti visuomenės inovatyvumą, gyvybingumą ir netgi jos ateitį.

Kasmet daugiau nei **400 tūkst. kūdikių gimsta neišnešioti arba sergantys**, o milijonai šeimų susiduria su vis didesnėmis problemomis dėl pažeidžiamų sveikatos priežiūros sistemų, ekonominio neužtikrintumo ir paramos trūkumo. Neišnešiotų ar sergančių naujagimių šeimoms dažnai tenka susidurti su

ilgalaikiais mediciniais, psichologiniais ir socialiniais iššūkiais, kuriems įveikti reikalinga tikslinė ir nuolatinė parama, neapsiribojanti vien tik pirmosiomis kūdikio gyvenimo savaitėmis. Tai nėra vien tik socialinė problema – **tai strateginis iššūkis**, kuriam reikia skubių sprendimų. Nuo jo priklausys, ar Europa išliks klestinčiu, saugiu ir demografiškai stabiliu kontinentu.

Europos ateitis priklauso nuo mūsų visų bendro noro užtikrinti, kad kiekvienas vaikas – nesvarbu, ar gimęs sveikas, neišnešiotas ar sergantis – ne tik išgyventų, bet ir klestėtų.

Suteikime neišnešiotiems kūdikiams galimybes sėkmingai žengti pirmuosius žingsnius gyvenime, padovanokime jiems šviesią ateitį ir prisidėkime prie stipresnės, augančios Europos kūrimo.

KODĖL REIKIA IMTIS SKUBIŲ VEIKSMŲ?

- Beveik visose ES šalyse gimstamumo rodikliai išlieka žemesni už kartų atsinaujinimo lygį. Daugelyje šalių **gimstamumo rodiklis** vienai moteriai nesiekia **1,5 vaiko**. Tai gerokai mažiau nei gimstamumo lygis, reikalingas kartų atsinaujinimui – 2,1 vaiko.
- Iki **2050 metų darbingo amžiaus gyventojų** skaičius Europoje sumažės daugiau nei **50 mln.** Tai atneš neigiamų pasekmių ekonomikai, viešosioms paslaugoms ir bendram visuomenės gyvybingumui.
- **Priešlaikinis gimimas** išlieka **pagrindine vaikų iki penkerių metų mirties priežastimi** net ir didelių pajamų šalyse. Tai rodo, kad vien tik pažangi medicina negali išspręsti visų nelygybės problemų.
- **Tūkstančiams kūdikių**, ypač **regionuose, kur paslaugų trūksta**, neužtikrinamos kokybiškos naujagimių ir gimdyvių sveikatos priežiūros paslaugos.
- **Neišnešiotų ar sergančių naujagimių tėvai** dažnai susiduria su nedarniomis sveikatos priežiūros

sistemomis, psichologiniu stresu ir tęstinės paramos trūkumu, ypač kai vaikai paauga ir pradeda lankyti ugdymo įstaigas arba vėliau jiems prireikia suaugusiųjų sveikatos priežiūros paslaugų. Šių problemų sprendimas turėtų tapti Europos demografinės strategijos dalimi.

- Šeimos vis dažniau susiduria su kliūtimis susilaukti vaikų – neužtikrintumu dėl būsto ir darbo vietos, nepakankamomis vaiko priežiūros atostogomis, pajamų sumažėjimu vaiko priežiūros laikotarpiu, paramos trūkumu vaikų priežiūros ir reintegracijos į darbo rinką srityje.
- **Tai nėra ateities prognozės – tai šiandienos realybė.** Nesiėmus veiksmų, toliau didės nelygybė ir spartės demografinis nuosmukis.
- Europos ateitis priklauso nuo mūsų gebėjimo **apsaugoti, įgalinti ir palaikyti kiekvieną naują gyvybę bei kiekvieną šeimą.**

MŪSŲ VIZIJA: EUROPA, KURIOJE SVARBUS KIEKVIENAS GIMIMAS

- Norime kurti Europą, kur kiekvienas naujagimis yra laukiamas ir palaikomas, užtikrinant atjautą grįstą, tinkamai parengtą, į žmogų orientuotą sveikatos priežiūros sistemą. Tai vizija Europos, kur motinystė ir tėvystė nėra socialinė ar ekonominė rizika, o orus pasirinkimas ir pasitikėjimo ateitimi išraiška.
- Tokioje Europoje:
- kiekvienam vaikui suteikiamos geriausios įmanomos gyvenimo pradžios sąlygos;
- kiekviena šeima, įskaitant auginančias neišnešiotas ar

- sergančius kūdikius, gauna tęstinę, koordinuotą medicininę, emocinę ir socialinę paramą nuo pat vaiko gimimo iki pilnametystės;
- šeimos yra įgalinamos, palaikomos ir apsaugomos;
- solidarumas, teisingumas ir įtrauktis padeda kurti klestinčias miestų ir kaimų bendruomenes.

Tokioje Europoje vadovaujamasi požiūriu, kad **kiekvieną naują gyvybę lydi ne vien viltis**, bet ir **mūsų visų bendra atsakomybė**.

STRATEGINIAI RAMSČIAI, PADĖSIANTYS KURTI AUGANČIĄ IR SVEIKĄ EUROPA

1. Palankios gyvenimo pradžios sąlygos kiekvienam vaikui

Europa, kur nuosekliai teikiamos visuotinai prieinamos, kokybiškos, į šeimą orientuotos naujagimių sveikatos priežiūros paslaugos, kurios užtikrina vienodas gyvenimo pradžios sąlygas kiekvienam naujagimiui.

Jos skatina ankstyvų tėvų įsitraukimą, užtikrina psichikos sveikatos priežiūrą ir apima tęsines programas, padedančias neišnešiotiems ar sergantiems naujagimiams ir jų šeimoms sėkmingai pradėti gyvenimą už ligoninės ribų.

2. Tėvystė / motinystė be kliūčių

Socialinė ir ekonominė aplinka, kurioje vaikų auginimas stiprina, o ne kelia grėsmę šeimos saugumui ir lygybei.

Tikslinė socialinė parama ir įtrauktį skatinančios vaikų priežiūros sistemos turėtų atliepti unikalius šeimų, auginančių neišnešiotus ar sergančius naujagimius, poreikius.

3. Klestinčios bendruomenės

Proporcinga teritorinė ir demografinė plėtra, užtikrinanti vienodas sąlygas naudotis būtinosiomis paslaugomis ir galimybėmis visų kartų atstovams.

Užtikrinti, kad vietos paslaugos būtų pritaikytos

šeimoms, auginančioms vaikus su tam tikrais sveikatos ar raidos poreikiais.

4. Įtrauktį skatinanti darbo aplinka

Lanksčiai prisitaikanti darbo rinka, kur vertinamas rūpestis žmogumi, skatinamas nuolatinis mokymasis, o demografinis tvarumas integruojamas į žmogiškųjų išteklių planavimą.

5. Lyderystė ir atskaitomybė

Europos lygmens sistema, kur demografinė ir šeimos politika laikoma strateginiu prioritetu, o jos įgyvendinimas remiasi skaidriais rodikliais ir bendra atsakomybe.

6. Kolektyviniai veiksmai augimui

Tarpsektorinio bendradarbiavimo kultūra, vienijanti vyriausybę, sveikatos priežiūros ir švietimo sistemas, NVO, akademinę bendruomenę ir verslą siekiant bendro tikslo – klestinčios, augančios Europos.

Tėvų ir pacientų organizacijos, atstovaujančios neišnešiotiems ir sergantiems kūdikiams, turi būti pripažįstamos kaip partnerės ekspertės rengiant ir vykdančias strategijas.

VEIKSMAI, KURIŲ TURĖTŲ IMTIS LYDERIAI

- **Pirmosios valstybių ponios ir ponai**
- Kelti naujagimių sveikatos ir šeimos gerovės klausimus aukščiausiu lygiu, skatinant bendrą atsakomybę ir solidarumą.
- Išnaudoti savo matomumą ir balsą, kad būtų išgirstos neišnešiotus ar sergančius kūdikius auginančių šeimų istorijos, o atjauta virstų nacionalinio lygmens veiksmais.
-
- **Europos institucijos**
- Įtraukti naujagimių ir šeimų gerovę į ES strateginę darbotvarkę.
- Skirti ES lėšų į šeimas orientuotų inovacijų plėtrai.
- Stiprinti tarpvalstybinį bendradarbiavimą, siekiant dalytis gerąja patirtimi ir didinti poveikį.
- Įdiegti Europos lygmens sistemą, skirtą į šeimą orientuotai naujagimių ir tėstinei priežiūrai, užtikrinant vienodas sąlygas visose valstybėse narėse.
-
- **Nacionalinės ir regioninės vyriausybės**
- Įtraukti gimdyvių ir naujagimių sveikatos priežiūrą į demografinės strategijas.
- Investuoti į naujagimių sveikatos priežiūros infrastruktūrą ir regioninę gimdyvių sveikatos priežiūros sistemą.
- Užtikrinti sveikatos, socialinės apsaugos ir švietimo

- ministerijų veiklos koordinavimą.
- Numatyti ilgalaikę paramą neišnešiotiems ar sergantiems vaikams ir jų šeimoms nacionalinėse sveikatos ir socialinės apsaugos strategijose.

Sveikatos priežiūros sistemos ir pilietinė visuomenė

- Stiprinti naujagimių priežiūros komandas ir jų kompetencijų ugdymą.
- Įtraukti tėvus ir NVO į planavimą ir vertinimą.
- Telkti bendruomenes kuriant šeimai palankią aplinką.
- Užtikrinti psichologinę ir socialinę pagalbą tėvams vaikų hospitalizacijos metu ir po išrašymo iš ligoninės, pripažįstant jų, kaip pagrindinių globėjų, vaidmenį.

Akademinei bendruomenė, moksliniai tyrimai ir plėtra, filantropija

Kurti įrodymais grįstus sprendimus, stebėti politikos rezultatus ir rengti specialistus.

Remti į šeimas orientuotas inovacijas, derinti įmonių socialinės atsakomybės principus su investicijomis į ankstyvąją vaikų priežiūrą.

Skatinti tarpdisciplininius tyrimus, nagrinėjančius neišnešiotų ir sergančių naujagimių tolesnę raidą ir veiksmingus paramos šeimai modelius.

IŠVADA: ATEITIS PRASIDEDA NUO GIMIMO

Europos ateitis priklauso nuo mūsų gebėjimo apsaugoti naujagimius ir rūpintis jais nuo pat pirmųjų jų gyvenimo akimirkų.

Kiekvienas į pasaulį atėjęs kūdikis atspindi mūsų **vertybes, atsakomybę ir viltį.**

Užtikrinkime, kad nė vienas anksčiau laiko gimęs ar

ergantis kūdikis ir jo šeima neliktų nuošalyje ir **gautų reikalingą ilgalaikę pagalbą.**

Norime paraginti Europos lyderius veikti ryžtingai, išmintingai ir vieningai, kad **kiekvienas vaikas turėtų ateitį, o kiekviena šeima galėtų į ją drąsiai žvelgti.**

SILKE MADER

Pasaulio naujagimių sveikatos priežiūros fondo (GFCNI) bendrakūrėja ir generalinė direktorė

ASTA RADZEVIČIENĖ

Asociacijos „Neišnešiotukas“ ir iniciatyvos „Auginu Lietuvą“ įkūrėja ir vadovė

RAGINIMĄ VEIKTI PRISTATO:

NEIŠNEŠIOTUKAS
Neišnešiotų naujagimių
asociacija

global foundation
for the care of
newborn infants

together@growingeurope.org / www.growingeurope.org